

TÍÐARGREIN

Farvæl til grindadrápið

Grindadráp umboðar ein triðing av allari umrøðu av Føroyum á alnótini. Og knøpp 40 prosent av borgarum í okkara mest spennandi ferðavinnumarknaðum siga, at grindadrápið minkar um hugin at vitja Føroyar. Tí áttu vit at veittrað hesi síðvenjuni farvæl

Fyri góðum mánaði síðani vísti Danmarks Radio sjónvarps-sendingina Horisont, sum skuldi eitast at viðgera føroysku avbjóðingina í sambandi við kvinnufráflyting. Eftir sendingina vóru nógv á gosi um, hvussu evnið varð lýst, og hvørja mynd av føroyska samfelagnum DR sýndi fyri restini av kongaríkinum.

Søgan um flýggjandi kvinnur var síðani endurgivin á øðrum heimasíðum, og skjótt fór søgan um føroyingar, sum innflyta brúðrar úr fjareystri, um allan heim gjøgnum eitt nú BBC og Yahoo News. Sendingin hjá DR er bara eitt av nógvum dømum um banalar, grunnar ella hálvum niðrandi lýsingar av føroyska samfelagnum í donskum og øðrum útlenskum miðlum seinastu árin.

Eitt annað dømi var málið um at viðka grein 266b í revsilógini, sum í 2006 endaði í fleiri útlenskum miðlum, og sum helst hevur givið útlenskum lesarum ta fatan, at føroyingar einans eru óupplýstir, tilafturskomnir og homofobiskir oyggjabúgvar. Hetta, hóast uppskotið um at leggja samkynd afturat diskriminátionsparagraffini endaði við at blíva samtykt í lögtinginum. Tað týðningarmiklasta, vit lærdu av málinum, var helst, at tá ið uppskotið varð samtykt, var skaðin á føroyska umdømið longu hendur. Hetta gongur sjón fyri søgn hjá nógvum útisetum, sum regluliga fáa spurningin um sonevnda føroyska homohaturin.

Grindadráp skaðar ferðavinnuna

Men tað mest áhugaverda við omanfyri nevndu dømum er, hvussu uppøstir føroyingar kunnu blíva av nøkrum, sum hevur lutfalsliga litlan týðning og litla ávirkan á føroyska umdømið í globalum samanhangi. Tí tað, sum uttan iva elvir til mest negativu umtaluna av føroyska samfelagnum, er grindadráp.

Sambært eini frágreiðing um kappingarsamleika, sum Uttanríkisráðið læt gera í 2009, var grindadráp “næstan tað einasta, Føroyar eru kendar fyri.” Henda niðurstøðan var partvíst bygd á samrøður við føroyingar í vinnufremjandi stovnum og fyrirkomulagnum, har grindadrápið sum heild varð uppfatað sum størsta avbjóðingin hjá føroyska umdøminum, og partvíst á eina miðlagreining, sum vísti, at kritikkur og skemmandi orð um Føroyar

orsakað av grindadrápi umboðar ein triðing av allari umrøðu av Føroyum á alnótini.

Kanningin, sum ein av fremstu bretska kanningarstovnunum, Ipsos Mori, gjørdi fyri WSPA fyrr í ár, vísir ein líknandi tendens. 37% av útlendingum í okkara fimm størstu ferðavinnumarknaðunum – USA, Bretland, Týskland, Italia og Danmark – siga, at tey høvdu hildið seg aftur við at vitja Føroyar orsakað av grindadrápi. Sjálvandi kunnu hesi 37 prosentini ikki roknast um til krónur og oyru, og sjálvandi er trupult at gera upp, hvussu nógv ferðafólk vit missa hvørt ár. Men hetta talið átti at gjørt okkum meira tilvitað um, hvat fólk aðrastaðni halda um grindadráp, og hetta vera vit onkursvegna noydd at fyrihalda okkum til.

Høg ferðavinnumál

Stjórin í Ferðaráðnum, Guðrið Højgaard, var í Degi og Viku 16. august og legði fram ætlanina um at hækka umsetningin á ferðavinnu frá 400 milliónum til 1 milliard krónur innan 2020. Í somu samrøðu segði Guðrið, at høvuðsmálbólkurin hjá Føroyum sum ferðamannaland eru útlendingar, sum hava áhuga í náttúru. Hetta kemur ivaleyst ikki óvart á nakran, tí náttúran er okkara sterkasta kort í kappingini við grannalondini. Trupulleikin er, at fólk við áhuga fyri náttúru eisini hava áhuga fyri, hvussu djór verða viðfarin. Allar hugsandi grundgevingar fyri grindadrápi koma ikki at broyta henda veruleikan.

Summi fara ivaleyst at siga, at mentanarligu vinningarnir bæði við at drepa og at eta grind viga tyngri enn

figgjarligi missurin. Men føroyingar áttu at skilt, at eitt gott umdømi úti í heimi er meira vert enn úrtøkan og nyttan av grindadrápi. Og at tað harvið hevði verið figgjarliga skynsamt at gevast við grindadrápi. Og at føroyski samleikin er bygdur á eitt so sterkt grundarlag, at hann á ongan hátt er treytaður av drápi av havsúgdjórnum.

Ein farin tíð

Sjálvur havi eg altíð verið glaður fyri ein spikbita av og á, og eg kenni eisini ein ávísan stoltleika í sambandi við føroysku grindasøguna, ikki minst soleiðis, sum hon hegnisliga verður lýst bæði í listini hjá Mikines og í skaldsøgum og stuttsøgum hjá Poul Karbech Mouritsen og Heðin Brú. Søguliga kann grindadrápið setast í samband við ein bardaga fyri at yvirleva. Grindin var eitt manna av

Rógvi Absalonsen

himli, sum kom afturat tí svikaligu úrtøku av føði, sum jørðin, djórahaldið og ein óálítandi útróður gav. Men henda tíðin er sum kunnugt farin.

Og í dag hevur nútímans grindadrápið ment seg til nakað, sum er skaðiligt fyri Føroyar. Hetta hóast framstig eru gjørd í sambandi við dráphættir og drápsamboð. Tørvurin og rætturin at skaffa dygdargóðan mat kundi rættvísgerast, áðrenn vit byrjaðu at drepa og slakta nógv meir, enn brúk var fyri, og áðrenn vit gjørdust tilvitað um tær álvarsligu avleiðingar, sum tvøst og spik kann hava fyri heilsuna.

Og hvat so?

Merkir hetta so, at føroyingar skulu geva eftir, hvørja ferð umheimurin fegin vil hava okkum at broytast? Sjálvandi ikki. Vit skulu til eina og hvørja tíð halda fast í okkara sjálvsavgerðarrætti, bæði tá ið tað viðvíkur sildatrætum, grindadrápi og øðrum. Hinvegin vera vit noydd at vera tilvitað um, at grindadrápið hevur ein kostnað, og vit mugu áhaldandi meta um, hvørt tað er gagnligt at halda fram við tí ella ikki. Serliga, tá ið tað er ein politisk raðfesting at meir enn tvífalda ferðavinnuna næstu sjei árin.

Vit mugu ansa eftir, at vit ikki undirmeta hvussu figgjarliga skaðiligt grindadrápið í veruleikanum er. Umdømið hjá einum landi hevur búskaparliga størri týðning enn nakrantíð fyrr, og av tí at lond gerast tættari knýtt gjøgnum alnótina, tættari ferðasamband, samvinnu og mentanarliga samansjóðing, fer týðningurin av tjóðarbranding at vaksa í framtíðini. Ikki bara í sambandi við ferðavinnu, men eisini í øðrum vinnu- og mentanarsamhang.

Um eitt land er illa umtókt, gerast móguleikarnir sum heild, færri. Hetta er ein sjálffylgja. Tá ið hugburðurin til grindadráp er so kritiskur úti í heimi, er tað bæði bláoygt og vandamikið at skúgva málið til viks og vóna, at vit kunnu kompensera við okkara vøkru náttúru ella við vakra sanginum hjá Eivør og Teiti. Tað kunnu vit tíværri ikki.

Rógvi Absalonsen er MSc í mentanarsociologi og starvast dagliga í WSPA Nordic í Keypmannahavn.

Summi fara ivaleyst at siga, at mentanarligu vinningarnir bæði við at drepa og at eta grind viga tyngri enn figgjarligi missurin. Men føroyingar áttu at skilt, at eitt gott umdømi úti í heimi er meira vert enn úrtøkan og nyttan av grindadrápi. Og at tað harvið hevði verið figgjarliga skynsamt at gevast við grindadrápi. Og at føroyski samleikin er bygdur á eitt so sterkt grundarlag, at hann á ongan hátt er treytaður av drápi av havsúgdjórnum